

Stresstest baanverlies en arbeidsongeschiktheid van werknemers en zelfstandigen

Op verzoek van het ministerie van SZW onderzoeken we de financiële schokbestendigheid van huishoudens bij baanverlies en arbeidsongeschiktheid. Met gegevens uit het WoON 2018-bestand simuleren we voor werknemers en zelfstandigen hoe lang huishoudens hun vaste en noodzakelijke lasten kunnen blijven betalen wanneer het inkomen van de hoofdkostwinner wegvalt, rekening houdend met het stelsel van inkomensbescherming en de beschikbare financiële buffers.

Werknemers zijn doorgaans goed beschermd en kunnen hun vaste en noodzakelijke uitgaven vaak langer blijven dragen dan zelfstandigen. Vooral jongeren, huurders en alleenverdieners zijn relatief kwetsbaar, vanwege hun lagere inkomens, beperktere vermogensbuffers en geringere opbouw van WW- en WIA-rechten.

CPB - januari 2025

Willem van der Wal, Jan Möhlmann,
Simon Rabaté

Samenvatting

Deze notitie presenteert de resultaten van een stresstest waarin we onderzochten hoe financieel veerkrachtig Nederlandse huishoudens zijn. Het gaat hierbij zowel om werknemers als zelfstandigen. Zijn zij financieel bestand tegen een inkomensdaling door baanverlies en arbeidsongeschiktheid? Met deze zogeheten stresstest analyseren we hoelang huishoudens hun vaste en noodzakelijke uitgaven na een inkomensschok kunnen blijven betalen. Daarbij houden we zowel rekening met hun financiële buffers als met het stelsel van publieke inkomensbescherming. We onderzoeken het effect van baanverlies voor werknemers. Ook analyseren we verschillende scenario's van arbeidsongeschiktheid en de benutting van de resterende verdien capaciteit voor werknemers. Tot slot beschouwen we de mogelijke invoering van een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen.

Veel huishoudens kunnen een inkomensschok langere tijd opvangen. 93% van zowel werknemers als zelfstandigen beschikt over voldoende middelen om, bij afwezigheid van een schok, hun vaste en noodzakelijke uitgaven gedurende ten minste twee jaar te blijven betalen. Bij baanverlies geldt dit voor 82% van de huishoudens en bij arbeidsongeschiktheid van werknemers voor 91%. Voor zelfstandigen lopen de uitkomsten uiteen: zonder verzekering, of met een verplichte verzekering met een wachttijd van twee jaar kan 70% de vaste en noodzakelijke uitgaven twee jaar dekken, bij een verplichte verzekering met een wachttijd van één jaar is dat 75%.

Uit de resultaten blijkt dat werknemers gemiddeld beter beschermd zijn tegen inkomensverlies dan zelfstandigen. Werknemers zijn door loondoorbetaling, WIA en WW relatief goed beschermd tegen inkomensdaling bij werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. Daardoor kunnen zij het doorgaans langer volhouden, voordat hun vermogen volledig is uitgeput. Bij zelfstandigen vallen de inkomenseffecten sterker omdat zij vanuit het socialezekerheidsstelsel bij arbeidsongeschiktheid hooguit recht hebben op bijstand voor zelfstandigen of hogere toeslagen.

Naast zelfstandigen hebben vooral jongeren, huurders en alleenverdieners het relatief lastig. Zij hebben lagere inkomens, kleinere buffers en besteden een relatief groot deel van hun inkomen aan vaste en noodzakelijke uitgaven. Hierdoor raken hun financiële reserves sneller uitgeput na een schok. Daarnaast hebben jongeren vaak minder WW- en WIA-rechten en vermogens opgebouwd.

Vanaf het derde jaar van arbeidsongeschiktheid van werknemers ontstaan verschillen in inkomensbescherming, afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid en de mogelijkheid om nog (deels) inkomen te verdienen binnen de WIA. Huishoudens met een hoofdkostwinner die niet volledig arbeidsongeschikt is en die minder van de overblijvende verdien capaciteit benut, zien hun besteedbaar inkomen sterker dalen dan huishoudens waarvan de hoofdkostwinner zoveel mogelijk blijft werken.

1 Inleiding

We beschrijven de resultaten van een stresstest naar de financiële weerbaarheid van huishoudens voor de schokken *baanverlies* en *arbeidsongeschiktheid*. Het gaat hierbij om het effect op werknemers en zelfstandigen. In de stresstest analyseren we een hypothetisch scenario waarin de hoofdkostwinner zijn of haar arbeids- of zelfstandigeninkomen verliest. Vervolgens brengen we de gevolgen voor het besteedbaar inkomen en de betaalbaarheid van uitgaven van hun huishoudens in kaart. Daarbij houden we rekening met hun beschikbare vermogen. We zijn daarbij uitgegaan van de huidige WIA- en WW¹-regeling, uiteenlopende scenario's voor de mate van arbeidsongeschiktheid en de benutting van de overblijvende verdien capaciteit (de *restverdien capaciteit*) bij werknemers, en een mogelijk verplichte verzekering tegen arbeidsongeschiktheid voor zelfstandigen. Eerdere studies richtten zich vaak op één type schok of op één groep huishoudens. Onze aanpak maakt het mogelijk om inkomensbescherming, buffers en financiële weerbaarheid van verschillende groepen systematisch te vergelijken.

Met deze stresstest sluiten we aan bij eerder CPB-onderzoek naar de financiële kwetsbaarheid van Nederlandse huishoudens voor inkomens- en prijsschokken. Eerder bleek onder meer dat ongeveer 117.000 huishoudens hun vaste lasten slechts drie maanden of korter kunnen blijven betalen bij inkomensverlies (Griffioen, 2022); dat tot 1,2 miljoen huishoudens betaalbaarheidsproblemen kunnen krijgen bij forse prijsstijgingen (Schulenberg & Vlekke, 2022); dat zelfstandigen bij inkomensverlies het snelst in financiële problemen raken (Vlekke et al., 2020); en dat jongeren en alleenstaanden — onder wie gescheiden personen en voormalige secundaire kostwinners — extra kwetsbaar zijn (De Boer & Möhlmann, 2023; Rabaté et al., 2025). Daarnaast lieten Rabaté et al. (2025) zien dat zwaardere inkomensschokken doorgaans gepaard gaan met een grotere inkomenscompensatie via het socialezekerheidsstelsel.

De centrale vraag is hoe kwetsbaar huishoudens zijn voor de schokken en welke groepen daarbij het grootste risico lopen hun noodzakelijke en vaste lasten niet meer te kunnen betalen. Deze vraag hebben we uitgewerkt in twee deelvragen:

1. Hoelang kunnen Nederlandse huishoudens hun vaste en noodzakelijke uitgaven blijven doen wanneer ze een inkomensdaling ondervinden door *baanverlies* of *arbeidsongeschiktheid*? We houden daarbij rekening met de bescherming die het socialezekerheidsstelsel biedt tegen inkomensverlies en de vermogenspositie van huishoudens.
2. Hoe verschilt het kunnen blijven betalen van de vaste en noodzakelijke uitgaven tussen relevante subgroepen, naar *inkomensniveau*, *vermogen*, *huishoudsamenstelling*, *leeftijd*, *eigenwoningbezit*?

De rest van deze notitie is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 beschrijven we de opzet van de stresstest, waaronder de gekozen scenario's voor baanverlies en arbeidsongeschiktheid, de institutionele context en de gebruikte data. Hoofdstuk 3 bevat de resultaten. We beginnen met de kernbevindingen en bespreken vervolgens de mechanismen die de verschillen in financiële weerbaarheid bepalen, zoals inkomensbescherming, vaste en noodzakelijke uitgaven en vermogensbuffers. Daarna gaan we in op de huishoudensgroepen die het meest kwetsbaar blijken. Hoofdstuk 4 sluit af met de belangrijkste conclusies en beleidsimplicaties. De bijlagen bevatten een overzicht van alle tabellen, aanvullende figuren en een gedetailleerde beschrijving van de gebruikte variabelen en berekeningen.

¹ Met een maximale duur van 24 maanden.

2 Methodologie en scenario's

2.1 Aanpak

We bepalen voor elk huishouden hoelang het zijn vaste en noodzakelijke kan blijven betalen bij inkomensverlies door baanverlies of arbeidsongeschiktheid. In de stresstest hanteren we een wat-als-benadering: wat gebeurt er met het besteedbaar inkomen en de betaalbaarheid van de uitgaven als de hoofdkostwinner zijn of haar inkomen uit werk of winst als zelfstandige verliest? Met deze methode kunnen we verschillende scenario's goed met elkaar vergelijken. In werkelijkheid zullen arbeids- en gezondheidsschokken daarentegen niet gelijk verdeeld zijn (Cammeraat et al., 2023). Voor de stresstest volgen we de methodologie uit De Boer & Möhlmann (2023).

Als basis gebruiken we het WoON 2018-bestand (zie CBS, 2019), gewogen naar de populatie. Dit bestand is gekoppeld aan aanvullende microdatabronnen: het gereconstrueerde arbeidsverleden (BAANSOMMENTAB, SPOLISBUS), inkomens- en vermogensgegevens (INPATAB en VEHTAB) en huishoudkenmerken (GBAHUISHOUDENSBUS). In de stresstest gebruiken we het box 3-vermogen: het financiële vermogen van huishoudens minus schulden, exclusief de eigen woning. Vaste en noodzakelijke uitgaven, zoals huur, hypotheek, energie, gemeentelijke heffingen, opstalverzekering en OZB, zijn zoveel mogelijk rechtstreeks uit WoON 2018 overgenomen. Ontbrekende posten zijn geschat op basis van Nibud-normbedragen en huishoudkenmerken, conform de methode in Griffioen (2022) en Schulenberg & Vlekke (2022).

We maken twee selecties: huishoudens waarvan de hoofdkostwinner respectievelijk een werknemer of een zelfstandige is. Voor werknemers selecteren we alle huishoudens waarvan de primaire kostwinner in loondienst werkt en loon de belangrijkste inkomensbron vormt. Voor zelfstandigen selecteren we huishoudens waarvan de primaire kostwinner het grootste deel van het inkomen uit winst uit eigen onderneming haalt. In beide steekproeven blijft de partner, indien aanwezig, buiten de schokberekening en behoudt deze zijn of haar reguliere inkomen.

Voor elk huishouden simuleren we een schok waarbij het inkomen uit loondienst of winst van de hoofdkostwinner volledig wegvalt. Na de schok berekenen we het nieuwe besteedbaar inkomen met het Mimosi-model (Koot et al., 2016). Hierin zijn alle relevante regelingen verwerkt, zoals belastingen, premies, heffingskortingen, toeslagen en WW- en WIA-uitkeringen. Zo bepalen we het besteedbaar inkomen in het eerste en tweede jaar na de schok. Voor arbeidsongeschiktheid (AO)-scenario's bepalen we ook het besteedbaar inkomen in het derde en vierde jaar. Juist in deze periode treedt differentiatie in de WIA-bescherming op. Vervolgens vergelijken we dit inkomen met de vaste en noodzakelijke uitgaven om te bepalen of er een begrotingstekort ontstaat en hoelang huishoudens dit met hun beschikbare vermogen kunnen opvangen.

2.2 Uitkomstmaten

De primaire uitkomstmaat is voor elk huishouden de *inteertermijn*, waarbij we daarnaast ook het effect van de schok op de *vervangingsratio* onderzoeken. De *vervangingsratio* (replacement rate) is de verhouding tussen het besteedbaar huishoudinkomen na de schok en dat vóór de schok. Deze maat geeft weer in welke mate de inkomensdaling door het socialezekerheidsstelsel (inclusief toeslagen) wordt gecompenseerd. Een vervangingsratio van 75% betekent bijvoorbeeld dat iemand na een inkomensschok 75% van het eerdere inkomen behoudt en daarmee 25% aan koopkracht inlevert. Wanneer het nieuwe besteedbaar inkomen lager is dan de vaste en noodzakelijke uitgaven, ontstaat een *begrotingstekort*. Huishoudens moeten dan hun vermogen aanspreken om deze uitgaven te kunnen blijven betalen. De *inteertermijn* geeft vervolgens weer hoeveel maanden een huishouden dit kan volhouden totdat het beschikbare vermogen is uitgeput. Beide uitkomstmaten worden berekend voor het eerste en tweede jaar na de schok, en voor de arbeidsongeschiktheidsscenario's voor werknemers ook voor het derde en vierde jaar.

Daarbij gebruiken we om de *inteertermijn* en *vervangingsratio* beter te duiden subgroepen van huishoudens opgesplitst naar de kenmerken inkomen, vermogen, huishoudtype, leeftijd en eigenwoningbezit. De *inteertermijn* en *vervangingsratio* onderzoeken we voor subgroepen op basis van kwintielen van het brutohuishoudinkomen, kwintielen van het box 3-vermogen, type huishouden: alleenstaand, paar (alleenverdiener of tweeverdiener), met of zonder kinderen, leeftijd van de hoofdkostwinner, bezit van een eigen woning. Daarnaast onderzoeken we het gemiddelde besteedbaar inkomen, het totaal van de vaste en noodzakelijke uitgaven en de verhouding daartussen (de *uitgavenquote*), voor alle subgroepen.

2.3 Schokken

We simuleren drie typen inkomensschokken:

1. **Baanverlies van werknemers (met WW en bijstand).** In dit scenario verliezen hoofdkostwinners in loondienst hun arbeidsinkomen volledig. Een eventuele partner behoudt het eigen inkomen. Na het inkomensverlies wordt rekening gehouden met het recht op een WW-uitkering, inclusief de duur en hoogte op basis van het arbeidsverleden. Indien het huishoudinkomen na WW en Toeslagenwet onder het sociaal minimum daalt, kan recht op een bijstandsaanvulling ontstaan (met vermogenstoets).
2. **Arbeitsongeschiktheid van werknemers (met gradaties in AO en benutting van restverdiencapaciteit).** Voor werknemers simuleren we inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid op basis van de systematiek van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). In het eerste ziektejaar wordt het loon volledig doorbetaald door de werkgever; in het tweede jaar geldt 70% loondoorbetaling. Na twee jaar volgt keuring voor de WIA. Voor het derde en vierde jaar onderscheiden we daarom acht WIA-scenario's, die variëren in de mate van arbeidsongeschiktheid (20–100%) en de benutting van restverdiencapaciteit (40–100%). Deze scenario's volgen de bestaande WIA-structuur (IVA en WGA) en bepalen of inkomensaanvulling plaatsvindt via een loongerelateerde uitkering, loonaanvullingsuitkering of vervolguitkering. In het 100% AO-scenario gaan we uit van duurzame arbeidsongeschiktheid. Het volledige scenario-overzicht en de exacte parameters zijn opgenomen in bijlage A.
3. **Inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid van zelfstandigen (met en zonder verplichte verzekering).** Voor zelfstandigen simuleren we een daling van het inkomen door arbeidsongeschiktheid (AO). We onderscheiden twee varianten. In beide varianten kan aanvullend recht ontstaan op een uitkering conform het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) of reguliere bijstand na beëindiging

van het bedrijf. Private of vrijwillige arbeidsongeschiktheidsverzekeringen voor zelfstandigen zijn niet gemodelleerd.

- a. *Geen AO-verzekering*: De zelfstandige verliest het volledige inkomen uit winst en heeft geen recht op een publieke AO-uitkering.
- b. *Verplichte AO-verzekering*: Na een wachttijd van 52 weken ontstaat recht op een uitkering van 70% van het laatstverdiende inkomen uit winst, tot maximaal het wettelijk minimumloon (wml). Deze implementatie komt grotendeels overeen met een huidig voorstel voor een verplichte AO-verzekering dat nog niet door het parlement is aangenomen. Echter, in het huidige voorstel is de wachttijd twee jaar. De effecten op de vervangingsratio en inteertermijn van dat voorstel komen in de eerste twee jaar overeen met die van variant a).

2.4 Basisscenario

Om de schokken goed te kunnen vergelijken, berekenen we ook de inteertermijn in een basisscenario zonder inkomensdaling. Hierbij gebruiken we het reguliere besteedbaar inkomen van het huishouden, bepaald met Mimosi op basis van het bestaande inkomensniveau. Dit geeft inzicht in welk deel van de huishoudens al in de uitgangssituatie een (zeer) korte inteertermijn hebben.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van de stresstest. Na een overzicht van de kernbevindingen bespreken we eerst de samenstelling van de onderzochte steekproef van huishoudens. Vervolgens analyseren we de verschillen in inteertermijn tussen scenario's en relevante groepen. Deze verschillen duiden we aan de hand van vervangingsratio's, die samenhangen met de dekking vanuit het stelsel, het beschikbare vermogen en een eventuele verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering. We gebruiken ook de uitgavenquote om verschillen in inteertermijn te verklaren. Daarna gaan we in op de groepen die het meest kwetsbaar blijken bij een schok. Tot slot bespreken we de inkomenseffecten in het derde en vierde jaar van arbeidsongeschiktheid voor werknemers. In bijlage B staat een volledig overzicht van alle resultaten, inclusief beschrijvende statistieken en uitkomsten voor de inteertermijn, vervangingsratio's, inkomsten en uitgaven naar subgroep. In de volgende secties beschrijven we alleen de belangrijkste en meest opvallende resultaten.

3.1 Kernresultaten

Korte inteertermijnen hangen samen met sterkere inkomensdalingen, hogere vaste en noodzakelijke uitgaven en beperkte vermogens. Werknemers zijn gemiddeld goed beschermd tegen baanverlies en arbeidsongeschiktheid vergeleken met zelfstandigen in het geval van arbeidsongeschiktheid. De vervangingsratio's van de werknemers blijven gemiddeld relatief hoog en zij kunnen hun vaste en noodzakelijke uitgaven doorgaans langere tijd blijven betalen zonder hun vermogen volledig uit te putten. Zelfstandigen hebben daarentegen vaak een kortere inteertermijn.

Jongeren, huurders en alleenverdieners combineren vaak een lager inkomen met hogere uitgavenquota en beperkte reserves. Daarbij hebben jongeren minder WW- en WIA-rechten opgebouwd. Deze groepen komen na een schok sneller geld tekort en zijn eerder volledig ingeteerd op hun vermogensbuffers.

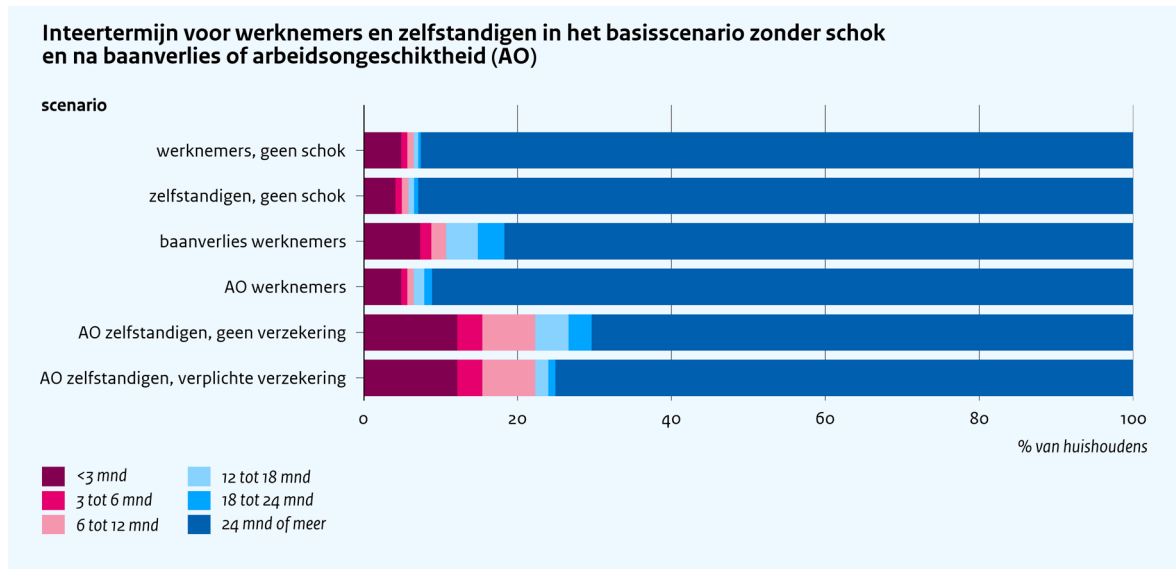
Bij arbeidsongeschiktheid van werknemers lopen de inkomenseffecten uiteen: vanaf jaar drie ontstaan verschillen afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid en de benutting van de restverdiencapaciteit. Huishoudens die weinig restverdiencapaciteit benutten, zien hun besteedbaar inkomen dan sterker dalen dan huishoudens die veel restverdiencapaciteit benutten.

3.2 Selecties

Na weging vertegenwoordigen de steekproeven uit WoON 2018 4,2 miljoen werknemershuishoudens en 736 dzd zelfstandigenhuishoudens in de Nederlandse populatie. Ongewogen bevatten de steekproeven 29.979 werknemershuishoudens en 5.206 zelfstandigenhuishoudens. Tabel B.1 in bijlage B bevat beschrijvende statistieken van deze twee steekproeven, uitgesplitst naar de gekozen subgroepen.

3.3 Inteertermijnen

Figuur 1. Bij alle schokken heeft een aanzienlijk deel van de huishoudens een inteertermijn van langer dan twee jaar. Tegelijkertijd zijn er groepen met een duidelijk kortere inteertermijn, zoals zelfstandigen bij arbeidsongeschiktheid.

De inteertermijnverdeling laat zien dat bij alle schokken een aanzienlijk deel van de huishoudens een inteertermijn heeft van meer dan twee jaar. Figuur 1 toont de verdeling van de inteertermijnen per schoktype. In het basisscenario – dus zonder inkomensschok – heeft het overgrote deel, namelijk 93% van zowel werknemers als zelfstandigen, een inteertermijn van minimaal twee jaar. Bij baanverlies geldt dit voor 82% van de huishoudens en bij arbeidsongeschiktheid van werknemers voor 91%. In de scenario's voor arbeidsongeschiktheid van zelfstandigen is dit aandeel 70% zonder verzekering en 75% bij de verplichte verzekering met een wachttijd van een jaar.

Toch zijn er groepen met een duidelijk kortere inteertermijn, zoals zelfstandigen. In het basisscenario heeft circa 10% van de huishoudens al moeite om de eindjes aan elkaar te knopen. Daardoor heeft bij werknemers 5,7% en bij zelfstandigen 5,0% van de huishoudens een inteertermijn korter dan zes maanden. Na baanverlies loopt dit aandeel voor werknemers op tot 8,8%. Bij arbeidsongeschiktheid van werknemers blijft het aandeel met een korte inteertermijn gelijk aan dat in het basisscenario, vanwege de volledige vervanging van het inkomen in het eerste jaar door loondoorbetaling bij ziekte. Voor zelfstandigen is het aandeel met een inteertermijn korter dan zes maanden aanzienlijk hoger: 15,4%, zowel zonder AO-verzekering als met de mogelijke verplichte AO-verzekering. Daarbij is het belangrijk te bedenken dat de verplichte AO-verzekering een wachttijd van een jaar heeft en is gemaximeerd op het wml.

3.4 Inkomensbescherming

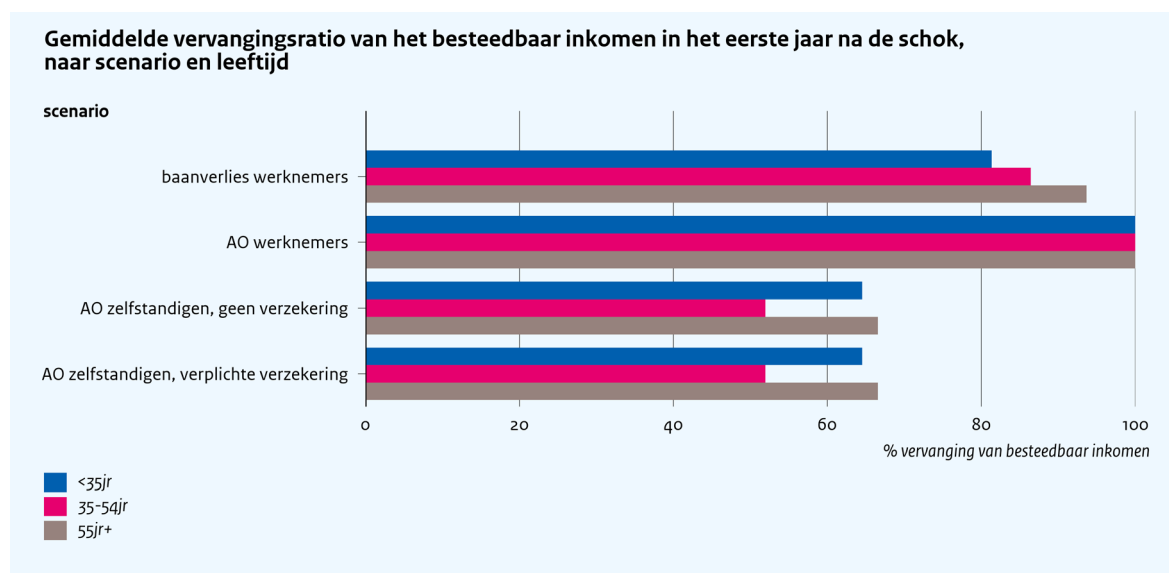
Verscheidenheid in vervangingsratio's is een belangrijke oorzaak van verschillen in financiële kwetsbaarheid. Figuur 2 en 3 geven de gemiddelde vervangingsratio van het besteedbaar inkomen in respectievelijk het eerste en tweede jaar na de schok. De vervangingsratio is daarbij apart weergegeven per scenario en leeftijdsgroep.

Zelfstandigen hebben gemiddeld genomen een lagere vervangingsratio dan werknemers. In figuur 2 en 3 zien we terug dat voor zelfstandigen het besteedbaar inkomen na arbeidsongeschiktheid gemiddeld ca 58% is van het besteedbaar inkomen voor schok in het eerste jaar, en ook in het tweede jaar wanneer er geen verzekering is. De 64% van de zelfstandigen die een werkende partner heeft, kan deels terugvallen op dit inkomen, daarnaast kan er recht op Bbz ontstaan en kunnen inkomensafhankelijke toeslagen toenemen na de inkomensdaling. Bij werknemers is in het geval van baanverlies de vervangingsratio 86% in het eerste jaar en 70% in het tweede jaar. In het tweede jaar daalt de vervangingsratio voor werknemers bij baanverlies, doordat een deel dan geen recht meer heeft op een WW-uitkering. Bij werknemers is de vervangingsratio bij arbeidsongeschiktheid in het eerste jaar 100% vanwege de loondoorbetaling, en ca 86% in het tweede jaar.

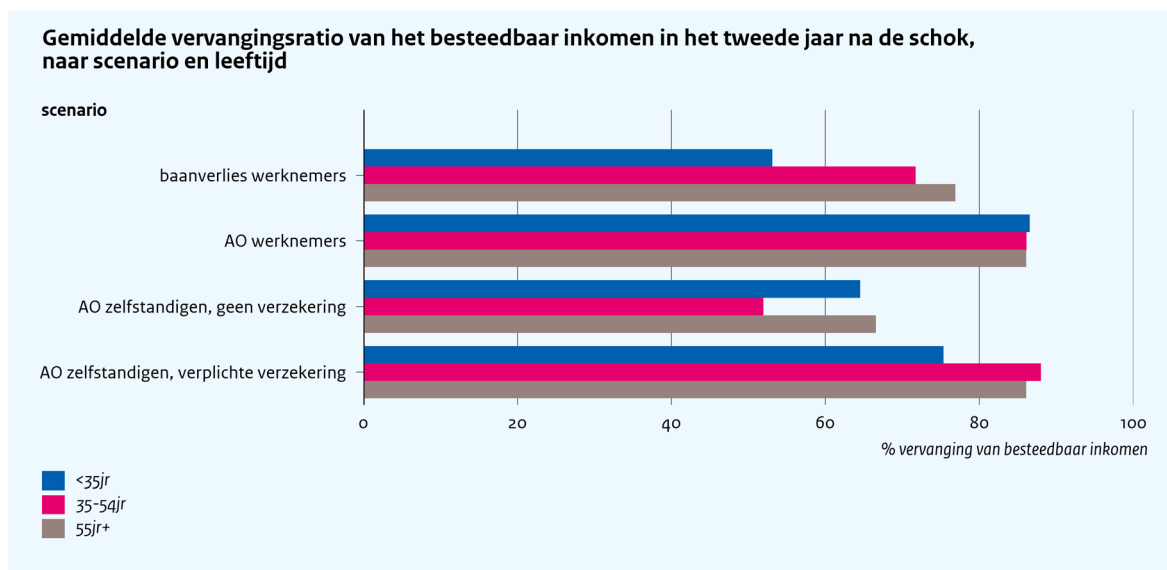
De vervangingsratio neemt voor zelfstandigen toe in het tweede jaar bij de verplichte AO-verzekering met een wachttijd van een jaar. De vervangingsratio voor zelfstandigen met een verplichte AO-verzekering stijgt in het tweede jaar, doordat dan de wachttijd van 52 weken is vervallen, naar gemiddeld 79%.

De vervangingsratio stijgt bij baanverlies met de leeftijd, maar bij arbeidsongeschiktheid heeft de middelste leeftijdsgroep gemiddeld de laagste vervangingsratio. Voor werknemers neemt de vervangingsratio toe met de leeftijd, omdat werknemers met de jaren meer uitkeringsrechten opbouwen. Bij zelfstandigen heeft in het eerste jaar juist de middelste leeftijdsgroep de laagste vervangingsratio. Een verklaring hiervoor is dat deze groep van de drie leeftijdsgroepen gemiddeld het hoogste inkomen vóór de schok had en daardoor een grotere inkomensdaling ondervindt. Door de verplichte AO-verzekering stijgt de vervangingsratio van deze groep in het tweede jaar het sterkst, waardoor zij dan boven de jongste leeftijdsgroep uitkomt.

Figuur 2. Zelfstandigen hebben gemiddeld een lagere vervangingsratio dan werknemers. Bij baanverlies neemt de vervangingsratio toe met de leeftijd, terwijl bij arbeidsongeschiktheid juist de middelste leeftijdsgroep gemiddeld de laagste vervangingsratio heeft.

Figuur 3. Voor zelfstandigen neemt de vervangingsratio in het tweede jaar toe bij een verplichte AO-verzekering met een wachttijd van een jaar.

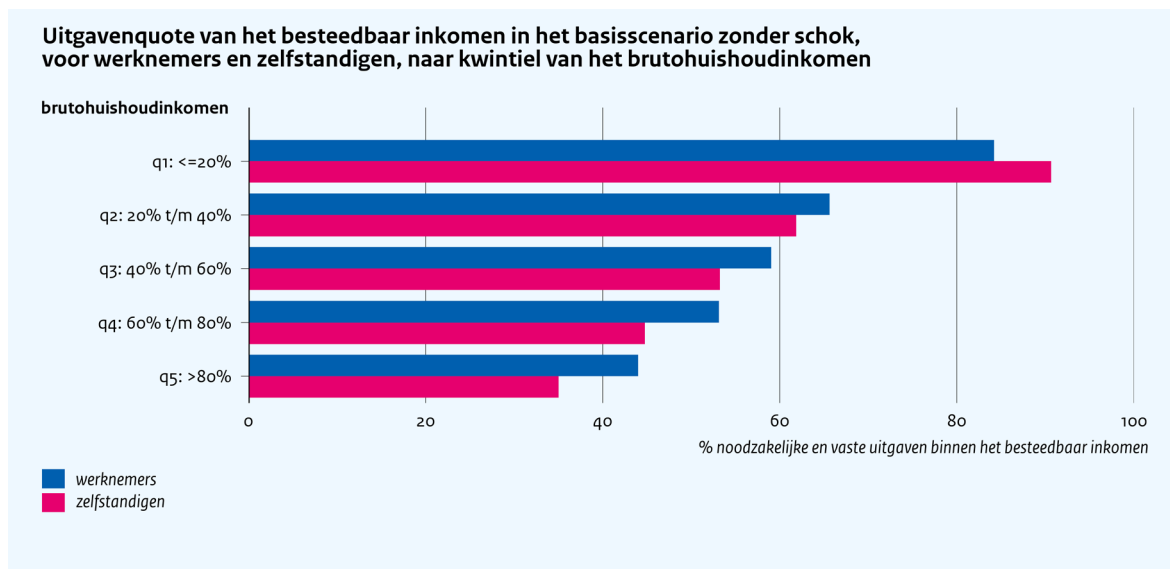
3.5 Uitgavenquote

Huishoudens met lagere inkomens zijn een relatief groter deel van hun inkomen kwijt aan vaste en noodzakelijke uitgaven en teren daardoor bij inkomensverlies sneller in op hun vermogen. Figuur 4 laat voor werknemers en zelfstandigen in het basisscenario zonder schok zien dat de gemiddelde uitgavenquote afneemt naarmate het brutohuishoudinkomen hoger is. Bij een inkomensdaling kunnen huishoudens met een lager inkomen daardoor sneller hun vaste en noodzakelijke uitgaven niet meer betalen vanuit hun inkomsten, waardoor zij moeten interen op hun reserves. Daarnaast bouwen huishoudens met een hogere uitgavenquote vanzelfsprekend minder snel vermogen op.

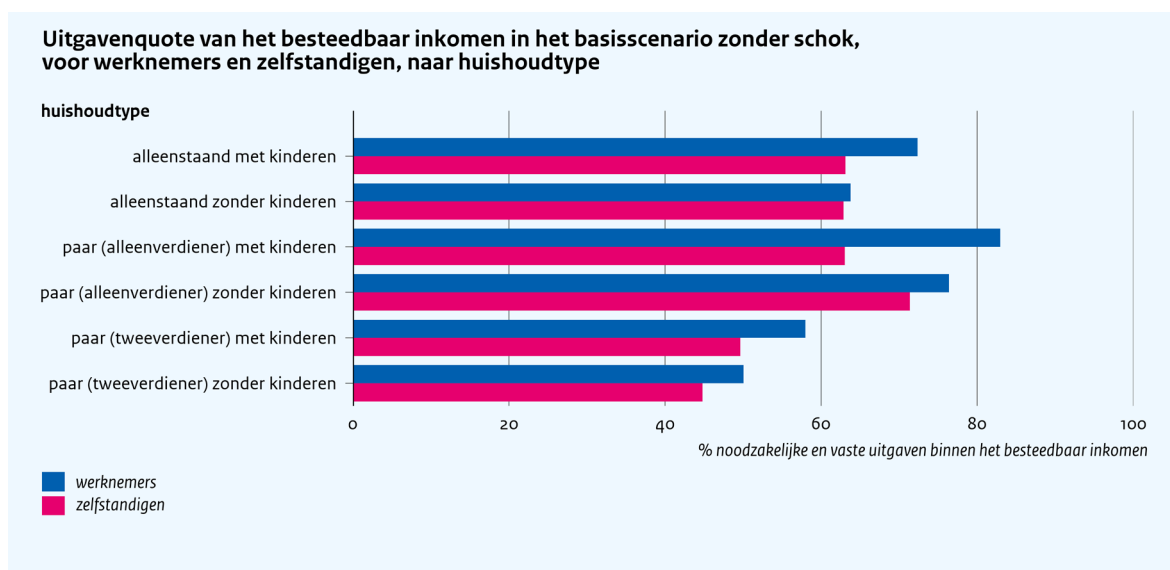
Onder de werknemershuishoudens besteden alleenverdieners gemiddeld een relatief groot deel van hun besteedbaar inkomen aan vaste en noodzakelijke uitgaven. Figuur 5 laat zien dat dit voor zowel alleenverdieners met als zonder kinderen het geval is. Alleenstaanden nemen een middenpositie en, tweeverdieners hebben de meest gunstige uitgavenquote. De laatste groep houdt een relatief groter deel van hun besteedbaar inkomen over na het doen van de vaste en noodzakelijke uitgaven.

Onder de zelfstandigenhuishoudens besteden alleenverdieners zonder kinderen gemiddeld een relatief groot deel van hun besteedbaar inkomen aan vaste en noodzakelijke uitgaven. Figuur 5 laat zien dat zelfstandige alleenverdieners met kinderen een ongeveer even groot deel van hun inkomen kwijt zijn aan vaste en noodzakelijke uitgaven als alleenstaanden. De lagere uitgavenquote van deze zelfstandige alleenverdieners met kinderen, vergeleken met de werknemershuishoudens die alleenverdiener zijn, komt door hun hogere gemiddelde bruto-inkomen (zie tabel 1). Ook hier hebben tweeverdieners de meest gunstige uitgavenquote en houden zij dus een relatief groter deel van hun besteedbaar inkomen over na het doen van de vaste en noodzakelijke uitgaven.

Figuur 4. Huishoudens met lagere inkomens besteden relatief een groter deel van hun inkomen aan vaste en noodzakelijke uitgaven en teren bij inkomensverlies daardoor sneller in op hun vermogen.

Figuur 5. Onder werknemershuishoudens besteden alleenverdieners gemiddeld een relatief groot deel van hun besteedbaar inkomen aan vaste en noodzakelijke uitgaven. Onder zelfstandigenhuishoudens geldt dit met name voor alleenverdieners zonder kinderen.

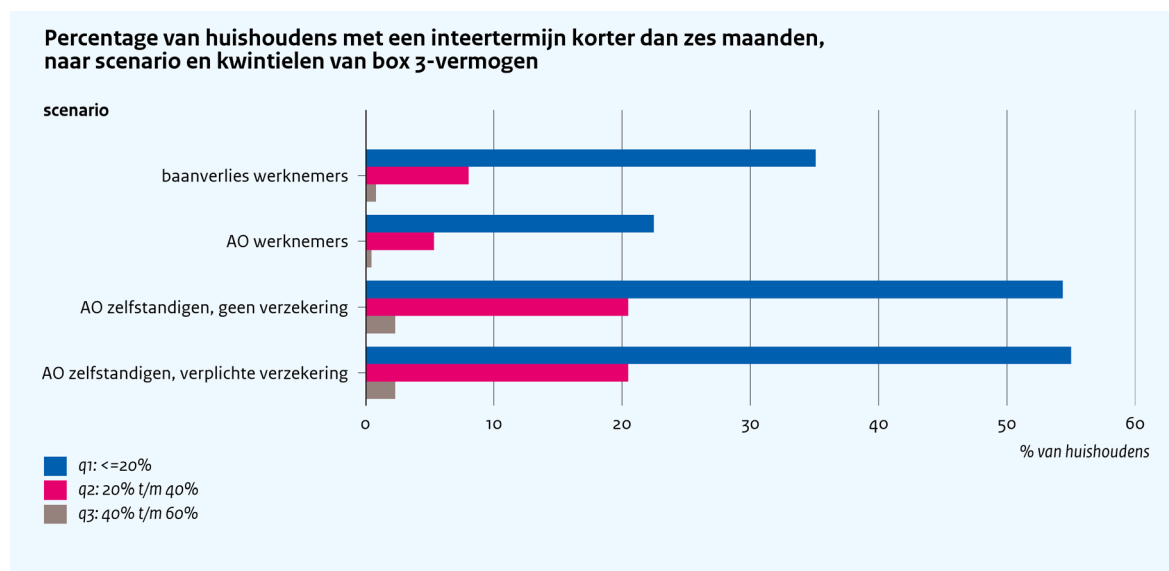
3.6 Vermogen en eigenwoningbezit

Het beschikbare vermogen bepaalt in sterke mate hoelang huishoudens een periode van inkomensverlies kunnen overbruggen. Figuur 6 laat zien dat huishoudens in het laagste kwintiel van het box 3-vermogen in alle scenario's relatief vaak een korte inteertermijn hebben. Vanaf het derde kwintiel heeft slechts een zeer klein deel van de huishoudens nog een inteertermijn korter dan zes maanden.

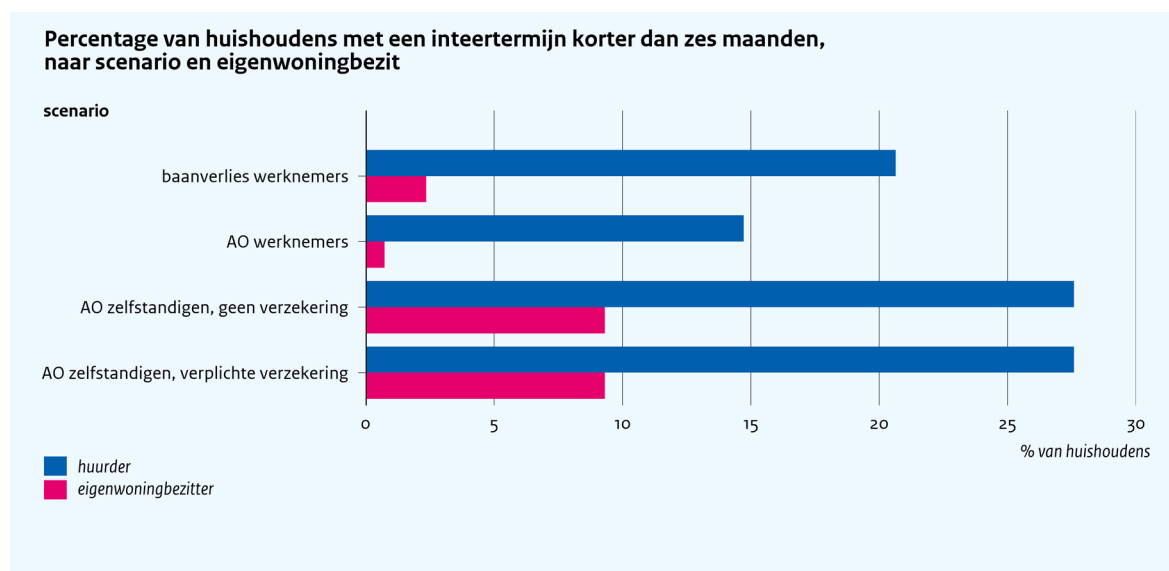
Het aandeel huishoudens met een korte inteertermijn is aanzienlijk kleiner onder eigenwoningbezitters dan onder huurders (zie figuur 7). De waarde van de eigen woning telt weliswaar niet mee in het box 3-

vermogen, maar woningeigendom biedt wel bescherming tegen huur- en prijsstijgingen (zie ook CPB, 2021). Mede hierdoor kunnen huurders minder makkelijk vermogen opbouwen en raken zij sneller in financiële problemen bij een schok.

Figuur 6. Het beschikbare vermogen is in belangrijke mate bepalend voor hoelang huishoudens een periode van inkomensverlies kunnen overbruggen. In de hoogste twee kwintielen van box 3-vermogen zijn er geen huishoudens met een inteertermijn korter dan zes maanden.

Figuur 7. Het aandeel huishoudens met een korte inteertermijn is aanzienlijk kleiner onder woningeigenaren dan onder huurders.

Alleenverdieners beschikken gemiddeld over het minste box 3-vermogen, tweeverdieners over het meeste (zie tabel 1). Dit geldt zowel voor werknemers als zelfstandigen, al liggen de vermogens van zelfstandigen gemiddeld iets hoger binnen dezelfde huishoudcategorie. Het gemiddelde vermogen van alleenstaanden ligt tussen dat van de alleenverdieners en tweeverdieners.

Het eigenwoningbezit sluit bij dit patroon aan. Alleenstaanden en alleenverdieners wonen relatief vaak in een huurwoning, terwijl tweeverdieners grotendeels eigenaar zijn van hun woning. Vooral tweeverdieners met kinderen hebben een sterke vermogens- én woonsituatie: hoge inkomens, ruime vermogensbuffers en een

hoog aandeel eigenwoningbezit. Daarmee vormen zij een duidelijke contrastgroep ten opzichte van alleenverdieners met kinderen, die relatief lage inkomens, weinig vermogen en een veel lager eigenwoningbezit combineren.

Tabel 1. Overzicht van gemiddeld bruto-inkomen en box 3-vermogen (x 1000 euro) en het aandeel eigenwoningbezit, naar huishoudtype voor werknemers en zelfstandigen.

type huishouden	werknemers			zelfstandigen		
	gemiddeld bruto inkomen	gemiddeld box 3-vermogen	bezit eigen woning	gemiddeld bruto inkomen	gemiddeld box 3-vermogen	bezit eigen woning
alleenstaand met kinderen	31,7	6,5	39%	34,6	10,1	43%
alleenstaand zonder kinderen	34,3	5,2	40%	29,3	7,7	41%
paar: alleenverdiener met kinderen	41,1	2,6	45%	47,7	3,5	46%
paar: alleenverdiener zonder kinderen	47,3	3,6	46%	47,5	7,9	57%
paar: tweeverdiener met kinderen	77,9	21,3	88%	87,6	27,5	84%
paar: tweeverdiener zonder kinderen	74,3	22,5	76%	77,3	33,0	76%

3.7 Specifieke groepen

Op basis van de voorgaande resultaten zijn er duidelijke aandachtsgroepen met een relatief korte inteertermijn: zelfstandigen (vergeleken met werknemers), alleenverdieners, jongeren en huurders. Hieronder bundelen we de resultaten per subgroep-indeling.

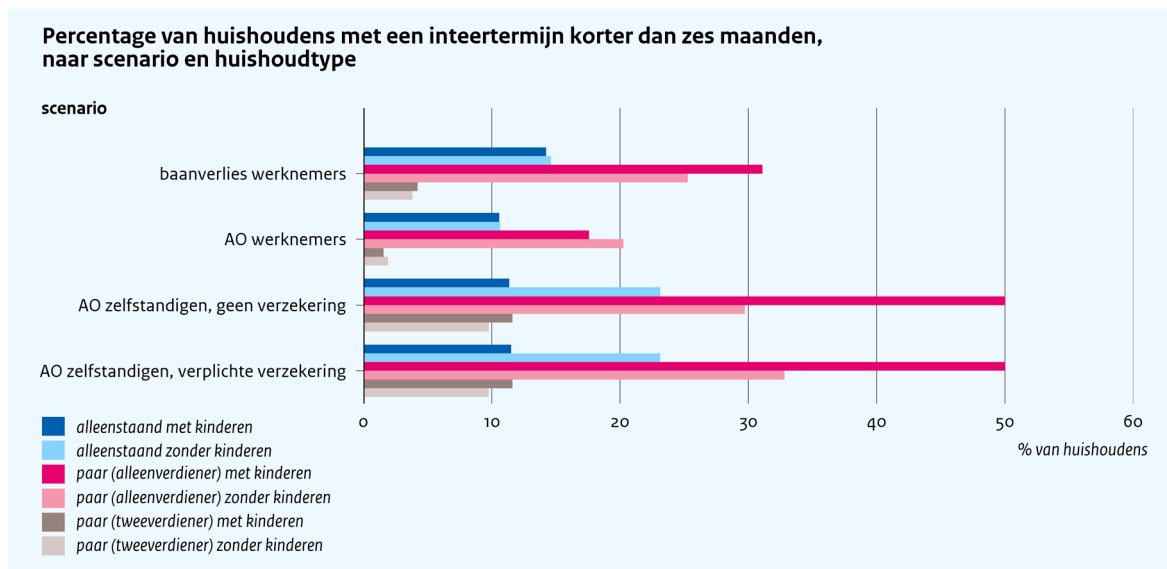
3.7.1 Zelfstandigen

Zelfstandigen hebben gemiddeld een kortere inteertermijn dan werknemers bij arbeidsongeschiktheid, doordat zij minder inkomensbescherming krijgen vanuit het socialezekerheidsstelsel. Hun vervangingsratio ligt daardoor duidelijk lager dan die van werknemers (figuur 2 en 3). Daardoor hebben zij in alle scenario's aanzienlijk vaker een korte inteertermijn dan werknemers (figuur 1).

3.7.2 Alleenverdieners

Alleenverdieners lopen door hun relatief hoge uitgavenquote (sectie 3.5) en beperktere buffers (sectie 3.6) een groter risico op een korte inteertermijn dan tweeverdieners. Dit is duidelijk zichtbaar in figuur 8: in alle scenario's is het aandeel alleenverdieners met een korte inteertermijn hoger dan bij andere huishoudtypes. Tweeverdieners zijn juist het minst kwetsbaar, met een zeer klein aandeel huishoudens dat binnen zes maanden de buffers volledig heeft gebruikt. Alleenstaanden, met en zonder kinderen, nemen hierbij een middenpositie in.

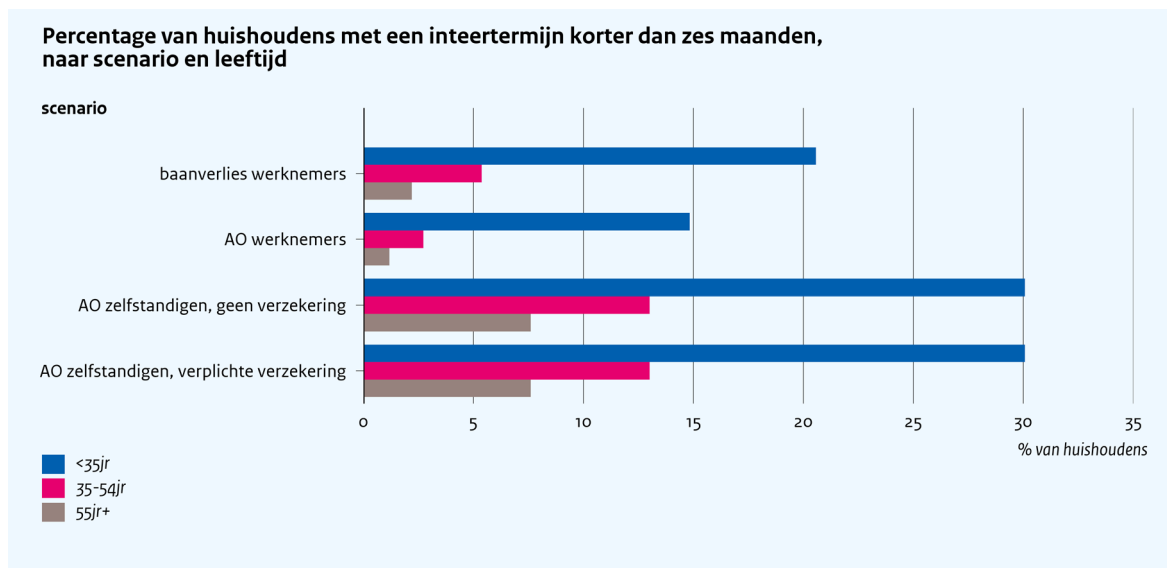
Figuur 8. In alle scenario's is het aandeel alleenverdieners met een korte inteertermijn hoger dan bij andere huishoudtypen.

3.7.3 Jongeren

Huishoudens met een hoofdkostwinner in de jongste leeftijdsgroep hebben door lagere vervangingsratio's (figuur 2 en 3) een verhoogde kans om na een inkomensschok in de problemen te komen. Dit hangt samen met een lagere opbouw van WW- en WIA-rechten en minder vermogensopbouw (zie ook CPB, 2021). Dit zien we terug in figuur 9: in alle scenario's is de kans op een korte inteertermijn voor jongeren structureel hoger dan voor oudere leeftijdsgroepen.

Figuur 9. In alle scenario's is de kans op een korte inteertermijn voor jongeren structureel hoger dan voor oudere leeftijdsgroepen.

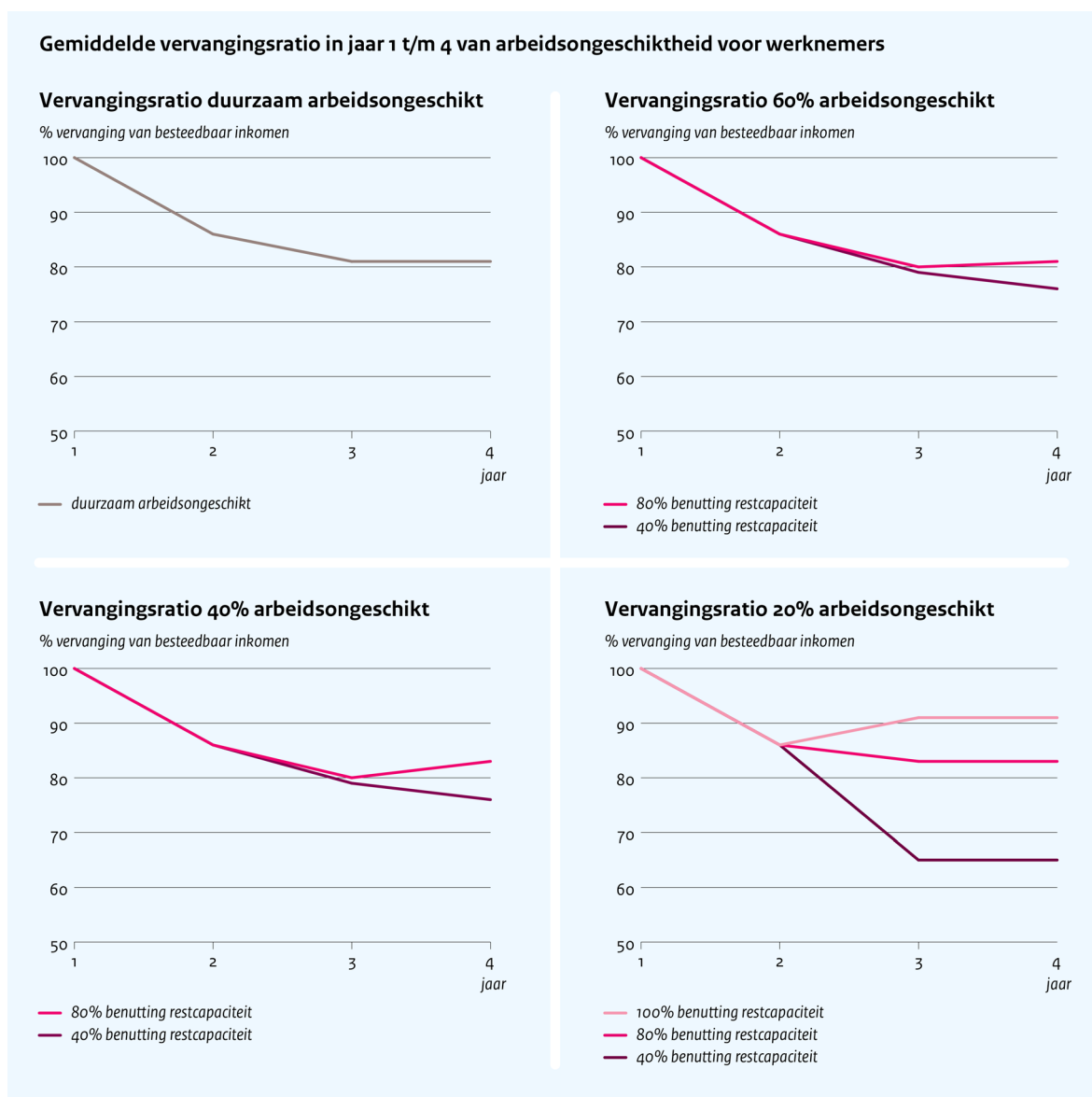
3.7.4 Huurders

Huurders komen na inkomensverlies door baanverlies of arbeidsongeschiktheid sneller in financiële problemen dan woningeigenaren. Uit tabel 1 blijkt ook dat huurders gemiddeld minder vermogen hebben en vaker alleenstaand of alleenverdiener zijn. Onder werknemers heeft slechts 30% van de huurders een partner met inkomen, tegenover 74% van de eigenwoningbezitters. Onder zelfstandigen liggen deze aandelen op respectievelijk 38% en 77%. In figuur 7 zien we dat het aandeel huishoudens met een inteertermijn korter dan zes maanden onder huurders in alle scenario's hoger is dan onder woningeigenaren.

3.8 Vervangingsratio's voor jaar 3 en 4 bij arbeidsongeschiktheid voor werknemers

Vanaf het derde jaar van arbeidsongeschiktheid lopen de vervangingsratio's voor werknemers duidelijk uiteen, waardoor inkomensbescherming steeds sterker afhankelijk wordt van de mate waarin restverdiencapaciteit wordt benut. Figuur 10 laat zien dat de vervangingsratio's in jaar 1 en 2 nog gelijk zijn voor alle scenario's, omdat alle werknemers recht hebben loondoorbetaling bij ziekte, maar dat daarna verschillen ontstaan in de vervangingsratio's, afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid en benutting van de restcapaciteit. Volledig arbeidsongeschikten houden een relatief stabiele vervangingsratio, terwijl bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid de inkomensbescherming hoger uitvalt naarmate meer restverdiencapaciteit wordt benut. Deze patronen illustreren de prikkels in het stelsel: een hogere benutting van restverdiencapaciteit leidt tot een hogere vervangingsratio.

Figuur 10. Gemiddelde vervangingsratio in jaar 1 t/m 4 voor de gekozen scenario's van arbeidsongeschiktheid voor werknemers (zie tabel A.1).

4 Conclusie

De resultaten laten zien dat een groot deel van de huishoudens een inkomensschok langere tijd kan opvangen. Bij baanverlies kan 82% van de huishoudens de vaste en noodzakelijke uitgaven minimaal twee jaar blijven doen, terwijl dit bij arbeidsongeschiktheid van werknemers oploopt tot 91%. Voor zelfstandigen lopen de uitkomsten verder uiteen: zonder verzekering of met een verplichte verzekering met een wachttijd van twee jaar kan slechts 70% de vaste en noodzakelijke uitgaven minimaal twee jaar dekken, bij een verplichte verzekering met een wachttijd van een jaar is dit 75%. De resultaten voor zelfstandigen hebben uitsluitend betrekking op een situatie zonder verzekering of met een mogelijke verplichte publieke verzekering; zij geven geen beeld van de effecten van private arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.

Tegelijk zijn er groepen met een duidelijk beperkte financiële weerbaarheid. Na baanverlies heeft 8,8% van de werknemers een inteertermijn korter dan zes maanden. Bij arbeidsongeschiktheid is het deel van de werknemers met een inteertermijn korter dan zes maanden 5,7%, gelijk aan een basisscenario zonder schok, omdat het inkomen in het eerste jaar volledig wordt doorbetaald. Voor zelfstandigen valt de bescherming aanzienlijk lager uit: zowel zonder verzekering als onder een mogelijke verplichte verzekering met een wachttijd van een jaar heeft 15,4% een korte inteertermijn, mede door de wachttijd en de maximering van de uitkering op het wml.

De financiële bescherming bij inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid verschilt duidelijk tussen werknemers en zelfstandigen. Werknemers beschikken door loondoorbetaling bij ziekte doorgaans over een stabiel inkomensniveau. Ze kunnen daardoor een periode van inkomensdaling meestal langere tijd overbruggen voordat zij hun vermogen volledig moeten aanspreken. Voor zelfstandigen pakt arbeidsongeschiktheid aanzienlijk zwaarder uit. Wanneer zij niet of slechts beperkt verzekerd zijn – bijvoorbeeld via een verplichte verzekering met een wachttijd van een jaar – daalt hun besteedbaar inkomen scherper dan bij werknemers en kan een substantieel deel van hen de vaste en noodzakelijke lasten slechts gedurende enkele maanden blijven betalen.

Daarnaast zien we dat jongeren, huurders en alleenverdieners vaker een korte inteertermijn hebben, omdat zij lagere inkomens combineren met hogere uitgavenquota en beperkte vermogensbuffers. Alleenverdieners vormen een duidelijk kwetsbare groep: zij hebben gemiddeld het laagste inkomen én vermogen, zijn relatief vaak huurder en besteden een groot deel van hun besteedbaar inkomen aan vaste en noodzakelijke uitgaven. Jongeren hebben door beperkte WW- en WIA-rechten en hoge uitgavenquota eveneens een grotere kans op een korte inteertermijn. Dit komt ook doordat jongeren aanzienlijk minder vermogen hebben dan oudere huishoudens, omdat zij minder tijd hebben gehad om te sparen en doorgaans nog geen woningvermogen hebben opgebouwd (CPB, 2021). Huurders beschikken gemiddeld over kleinere buffers dan woningeigenaren, waardoor zij gevoeliger zijn voor inkomensschokken (zie ook CPB, 2021), en hebben minder vaak een partner met inkomen.

Hoewel het socialezekerheidsstelsel huishoudens over het algemeen goed beschermt tegen inkomensschokken, blijven de verschillen tussen groepen aanzienlijk. Eerder onderzoek laat bovendien zien dat ernstige life-events langdurige negatieve effecten kunnen hebben op inkomenstrajecten (Rabaté et al., 2025). Anders dan in deze stresstest, waarin de situatie gesimuleerd wordt dat iedereen een schok krijgt, is de kans op — en samenloop van — arbeids- en gezondheidsschokken in werkelijkheid ongelijk verdeeld (Cammeraat et al., 2023). Voor een nadere bespreking van de complexiteit en toegankelijkheid van de sociale zekerheid, de structurele uitdagingen rond arbeidsongeschiktheid en mogelijke beleidsopties, verwijzen we naar de studie *Kansrijk arbeidsmarktbeleid: update sociale zekerheid* van CPB (2020), CPB (2018) en de publicaties van het IBO Vereenvoudiging Sociale Zekerheid (2023) en de OCTAS-werkgroep (2023).

Bijlage A: WIA-scenario's en parameters bij arbeidsongeschiktheid

In deze bijlage beschrijven we de volledige specificatie van de acht arbeidsongeschiktheidsscenario's voor werknemers in de stresstest. De scenario's volgen de bestaande systematiek van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) en variëren zowel in de mate van arbeidsongeschiktheid (AO) als in de benutting van restverdiencapaciteit.

A1. Overzicht van de inkomensfasen bij arbeidsongeschiktheid

Jaar 1 – loondoorbetaling

- 100% van het laatstverdiende loon.

Jaar 2 – loondoorbetaling

- 70% van het laatstverdiende loon.

Jaar 3 en 4

Inkomenspositie afhankelijk van:

- mate van arbeidsongeschiktheid (AO%), én
- benutting van restverdiencapaciteit (%).

Uitkeringen conform:

- IVA (Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten), of
- WGA (Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten), met:
 - Loongerelateerde uitkering (LGU),
 - Loonaanvullingsuitkering (LAU),
 - Vervolgutkering (VVU).

A2. Scenario-overzicht (AO × restverdiencapaciteit)

De onderstaande tabel geeft de volledige specificatie van de acht scenario's. NB met "loon" wordt het oorspronkelijke loon dat voor de schok werd verdiend bedoeld.

Tabel A.1

scenario	AO-percentage	benutting restverdiencapaciteit	type regeling	uitkering derde en vierde jaar
a) volledig en duurzaam AO	80–100%	Niet relevant	IVA	75% van het laatstverdiende loon
b) 60% AO, hoge benutting	60%	80%	WGA (LGU → LAU)	LAU + 32% van het laatstverdiende loon
c) 40% AO, hoge benutting	40%	80%	WGA (LGU → LAU)	LAU + 48% van het laatstverdiende loon
d) 60% AO, lage benutting	60%	40%	WGA (LGU → VVU)	VVU: 42% wml + 16% laatstverdiende loon
e) 40% AO, lage benutting	40%	40%	WGA (LGU → VVU)	VVU: 28% wml + 24% laatstverdiende loon

f) 20% AO, volledige benutting	20%	100%	geen WIA-recht	80% van het laatstverdiende loon
g) 20% AO, hoge benutting	20%	80%	geen WIA-recht	64% van het laatstverdiende loon
h) 20% AO, lage benutting	20%	40%	geen WIA-recht	32% van het laatstverdiende loon

A3. Nadere toelichting op uitkeringscomponenten

IVA (Volledig en duurzaam arbeidsongeschikt)

- Toekenning bij AO $\geq 80\%$ én duurzaam geen herstel mogelijk.
- Uitkering: 75% van het laatstverdiende loon (loon tot maximaal het WIA-maximum dagloon).

WGA – Loongerelateerde uitkering (LGU)

- Eerste fase van WGA.
- Duur afhankelijk van arbeidsverleden.
- Hoogte: percentage van laatstverdiende loon, vergelijkbaar met WW-systematiek.

WGA – Loonaanvullingsuitkering (LAU)

- Toekenning bij voldoende benutting van restverdien capaciteit ($\geq 50\%$ volgens WIA-definitie).
- In stresstest vereenvoudigd tot twee niveaus: 80% benutting of 100% benutting.
- Aanvulling op resterend inkomen tot een bepaald percentage (in de scenario's: 32% of 48% extra van loon).

WGA – Vervolguitkering (VVU)

- Toekenning bij onvoldoende benutting van restverdien capaciteit ($< 50\%$).
- Bedrag gebaseerd op arbeidsongeschiktheidsklasse $\times$ minimumloon.
- In scenario's gebruikt: 42% wml of 28% wml, aangevuld met een percentage van het oorspronkelijke loon.

Geen WIA-recht

Bij AO $< 35\%$ is er geen recht op WIA. Het inkomen bestaat dan uit de benutte restverdien capaciteit:

- 80%, 64% of 32% van het oorspronkelijke loon, afhankelijk van benutting van restverdien capaciteit.

Bijlage B: Uitgebreide resultaten

Tabel B.1. Beschrijvende statistieken van de geselecteerde groepen huishoudens uit WoON2018.

groep	werknemers	zelfstandigen
ongewogen aantal huishoudens	29.979	5.206
gewogen aantal huishoudens	4,2mln	736dzd
type huishouden		
alleenstaand met kinderen	6%	5%
alleenstaand zonder kinderen	32%	27%
paar (av) met kinderen	2%	3%
paar (av) zonder kinderen	1%	2%
paar (tv) met kinderen	29%	34%
paar (tv) zonder kinderen	30%	30%
leeftijd hoofdkostwinner		
<35jr	27%	22%
35-54jr	51%	55%
55jr+	22%	23%
eigenwoningbezit		
huurder	35%	33%
eigenwoningbezitter	65%	67%
kwintielen van bruto-inkomen (dzd €)	(31,6, 49,5, 67,8, 92,8)	(28,7, 53,2, 76,1, 112,7)
kwintielen van box 3-vermogen (dzd €)	(0,9, 7,3, 21, 52,6)	(1,5, 11,1, 30,6, 79,0)

Tabel B.2. Inteertermijn per groep, geclassificeerd als het percentage met een inteertermijn korter dan zes maanden, per schok.

groepsindeling		inteertermijn < 6mnd (%)			
		schok1:	1	2	3a 3b
totaal			9%	6%	15% 15%
bruto- inkomen	q1: <=20%		30%	25%	30% 30%
	q2: 20% t/m 40%		9%	3%	20% 20%
	q3: 40% t/m 60%		3%	1%	13% 13%
	q4: 60% t/m 80%		1%	0%	8% 8%
	q5: >80%		1%	0%	7% 7%
box 3-vermogen	q1: <=20%		35%	22%	54% 55%
	q2: 20% t/m 40%		8%	5%	20% 20%
	q3: 40% t/m 60%		1%	0%	2% 2%
	q4: 60% t/m 80%		0%	0%	0% 0%
	q5: >80%		0%	0%	0% 0%
type huishouden	alleenstaand met kinderen		14%	11%	11% 12%
	alleenstaand zonder kinderen		15%	11%	23% 23%
	paar (av) met kinderen		31%	18%	50% 50%
	paar (av) zonder kinderen		25%	20%	30% 33%
	paar (tv) met kinderen		4%	2%	12% 12%
	paar (tv) zonder kinderen		4%	2%	10% 10%
leeftijd hoofdkostwinner	<35jr		21%	15%	30% 30%
	35-54jr		5%	3%	13% 13%
	55jr+		2%	1%	8% 8%
eigenwoningbezit	huurder		21%	15%	28% 28%
	eigenwoningbezitter		2%	1%	9% 9%

'Zie sectie 2.3 voor een beschrijving van de scenario's.

Tabel B.3. Vervangingsratio's per groep, per schok, in het eerste en tweede jaar na de schok.

groepsindeling		gem. vervangingsratio rate jaar 1				gem. vervangingsratio rate jaar 2				
		schok1:	1	2	3a	3b	1	2	3a	3b
totaal			0,86	1,00	0,58	0,58	0,70	0,86	0,58	0,79
bruto-inkomen	q1: <=20%		0,88	1,00	0,84	0,84	0,80	0,89	0,84	0,93
	q2: 20% t/m 40%		0,82	1,00	0,56	0,56	0,67	0,84	0,56	0,83
	q3: 40% t/m 60%		0,86	1,00	0,53	0,53	0,69	0,86	0,53	0,76
	q4: 60% t/m 80%		0,88	1,00	0,55	0,55	0,71	0,87	0,55	0,72
	q5: >80%		0,85	1,00	0,45	0,45	0,67	0,86	0,45	0,58
box 3-vermogen	q1: <=20%		0,86	1,00	0,78	0,78	0,73	0,87	0,78	0,88
	q2: 20% t/m 40%		0,85	1,00	0,60	0,60	0,71	0,86	0,60	0,81
	q3: 40% t/m 60%		0,85	1,00	0,51	0,51	0,68	0,86	0,51	0,79
	q4: 60% t/m 80%		0,87	1,00	0,48	0,48	0,70	0,86	0,48	0,72
	q5: >80%		0,87	1,00	0,56	0,56	0,70	0,86	0,56	0,76
type huishouden	alleenstaand met kinderen		0,87	1,00	0,87	0,87	0,77	0,87	0,87	0,88
	alleenstaand zonder kinderen		0,84	1,00	0,71	0,71	0,67	0,82	0,71	0,89
	paar (av) met kinderen		0,84	1,00	0,51	0,51	0,73	0,86	0,51	0,81
	paar (av) zonder kinderen		0,94	1,00	0,52	0,52	0,75	0,85	0,52	0,77
	paar (tv) met kinderen		0,85	1,00	0,50	0,50	0,68	0,87	0,50	0,75
	paar (tv) zonder kinderen		0,89	1,00	0,60	0,60	0,74	0,87	0,60	0,74
leeftijd hoofdkostwinner	<35jr		0,81	1,00	0,65	0,65	0,53	0,87	0,65	0,75
	35-54jr		0,86	1,00	0,52	0,52	0,72	0,86	0,52	0,88
	55jr+		0,94	1,00	0,67	0,67	0,77	0,86	0,67	0,86
eigenwoningbezit	huurder		0,85	1,00	0,69	0,69	0,72	0,86	0,69	0,71
	eigenwoningbezitter		0,87	1,00	0,54	0,54	0,70	0,86	0,54	0,81

'Zie sectie 2.3 voor een beschrijving van de scenario's.

Tabel B.4. Overzicht van gemiddelde besteedbaar inkomen (nbi) en uitgaven (x 1000 euro), en verhouding tussen uitgaven en besteedbaar inkomen per groep, voor werknemers en zelfstandigen (geen schok). NB av = alleenverdiener, tv = tweeverdiener.

groepsindeling		werknemers			zelfstandigen		
		nbi	uitgaven	uitgaven/ nbi	nbi	uitgaven	uitgaven/ nbi
totaal		45,8	26,4	0,58	53,7	27,5	0,51
bruto inkomen	q1: <=20%	20,2	17,0	0,84	19,5	17,7	0,91
	q2: 20% t/m 40%	32,3	21,2	0,66	37,8	23,4	0,62
	q3: 40% t/m 60%	45,7	27,0	0,59	53,7	28,6	0,53
	q4: 60% t/m 80%	57,9	30,8	0,53	71,0	31,8	0,45
	q5: >80%	79,6	35,0	0,44	104,7	36,7	0,35
box 3-vermogen	q1: <=20%	30,1	23,0	0,77	35,3	24,6	0,70
	q2: 20% t/m 40%	35,0	24,1	0,69	43,1	26,0	0,60
	q3: 40% t/m 60%	45,5	27,1	0,60	53,5	28,8	0,54
	q4: 60% t/m 80%	54,1	28,7	0,53	64,9	30,4	0,47
	q5: >80%	64,0	28,7	0,45	75,4	28,2	0,37
type huishouden	alleenstaand met kinderen	32,4	23,5	0,72	37,5	23,7	0,63
	alleenstaand zonder kinderen	26,8	17,1	0,64	27,8	17,5	0,63
	paar (av) met kinderen	34,7	28,8	0,83	47,3	29,8	0,63
	paar (av) zonder kinderen	34,8	26,6	0,76	40,0	28,5	0,71
	paar (tv) met kinderen	58,9	34,2	0,58	69,5	34,5	0,50
	paar (tv) zonder kinderen	55,7	27,9	0,50	62,8	28,1	0,45
leeftijd hoofdkostwinner	<35jr	32,4	23,0	0,71	38,6	24,4	0,63
	35-54jr	50,5	28,8	0,57	59,2	29,9	0,51
	55jr+	49,2	24,7	0,50	53,4	25,5	0,48
eigenwoningbezit	huurder	26,7	20,7	0,77	30,5	22,3	0,73
	eigenwoningbezitter	54,8	29,2	0,53	64,6	30,4	0,47

Literatuurlijst

Cammeraat, E., Hekkelman, B., Kastelein, P. en Vissers, S. (2023), Predictability and (co-)incidence of labour and health shocks, CPB Discussion Paper 453.

CPB (2018), Eenverdieners onder druk: druk op inkomen, lasten en voorzieningen, CPB Policy Brief 2018–03.
<https://www.cpb.nl/publicatie/eenverdieners-onder-druk>

CPB (2020), Kansrijk arbeidsmarktbeleid: update sociale zekerheid.
<https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Kansrijk-arbeidsmarktbeleid-update-sociale-zekerheid-2020.pdf>

CPB (2021), De verscheidenheid van vermogens van Nederlandse huishoudens – update.
<https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Achtergronddocument-verscheidenheid-vermogens-Nederlandse-huishoudens-update.pdf>

CBS (2019), WoON 2018: Woononderzoek Nederland 2018, Dataset CBS.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksomschrijvingen/woononderzoek-nederland--woon-->

De Boer, H.-W. en Möhlmann, J. (2023), Stresstest varianten WW, CPB Notitie.

Griffioen, E. (2022), Schokbestendigheid huishoudens, CPB Notitie.

IBO Vereenvoudiging Sociale Zekerheid (2023), Moeilijk makkelijker maken – Eindrapport IBO Vereenvoudiging Sociale Zekerheid, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Koot, P., Vlekke, M., Berkhout, E. en Euwals, R. (2016), MIMOSI: microsimulatiemodel voor belastingen, sociale zekerheid, loonkosten en koopkracht, CPB Achtergronddocument.

OCTAS-werkgroep (2023), Toekomst van het arbeidsongeschiktheidsstelsel, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Rabaté, S., Tô, M., Tréguier, J., Van den Berge, W. en Van der Wal, W. (2025), The effect of adverse life-events on income trajectories, CPB Discussion Paper.

Schulenberg, R. en Vlekke, M. (2022), Stresstest kosten van levensonderhoud, CPB Notitie.

Vlekke, M., De Boer, H.-W., Weda, J. en Van Geen, A. (2020), Stresstest huishoudens, CPB Notitie.